

Til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling
silar2@uvm.dk

Vedr. "Høring – udkast til forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v."

Sammenslutningen af Danske Småøers Høringsvar til

Forslag til Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Bedre rammer for skoletilbud på 27 småøer).

Sammenslutningen af Danske Småøer ønsker at påpege, at lovforslaget udspringer af situationen vedr. Fejø skole, hvor Lolland Kommune beklageligvis besluttede at nedlægge folkeskoletilbuddet på øen. Derfor er det af vital betydning, at der for Fejø findes en løsning, som dispenserer for den nuværende lov.

Samtidig er det overordentlig vigtigt at lovforslaget ikke forringer situationen for de øvrige småøers skoler ved at tilskynde kommuner til at nedlægge folkeskoletilbuddet her. Derfor hæfter Sammenslutningen af Danske Småøer sig ved, at der i lovforslagets almindelige bemærkninger (side 4) står: *Det er regeringens ønske, at den stedlige kommune så vidt muligt fortsat opretholder et folkeskoletilbud på øerne. Adgangen til efter forslaget at oprette et skoletilbud på en småø bør derfor indrettes således, at kommuner ikke som følge af lovforslaget tilskyndes til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøerne.*

Sammenslutningen af Danske Småøer bifalder dette og finder det yderst vigtigt! Vi mener dog ikke at lovforslaget lever op til denne vigtige bemærkning, og vi finder det derfor misvisende, at der i lovforslagets overskrift står *(Bedre rammer for skoletilbud på 27 småøer)*. Vi finder de nedenstående punkter i lovforslaget problematiske ud fra de følgende begrundelser.

- **Kommuner har 'godkendelsesret'**

Først og fremmest er det problematisk, at den kommune, der netop har besluttet at nedlægge et folkeskoletilbud på en småø (oftest pga. økonomi), samtidig er den part, der skal godkende oprettelsen af skoletilbuddet som filial af en fri grundskole. (jf. §36 d, stk 4. 3).

Lovforslaget skal sikre at *kommunerne ikke ansføres til at nedlægge de eksisterende folkeskoletilbud på småøerne (ved at indføre at kommunerne skal betale 100% af tilskuddet fremfor 91%)*, men at der samtidig står at kommunen *derfor* skal godkende oprettelsen er selvmodsigende og forekommer i sidste ende grotesk.

Kommunen har en økonomisk tilskyndelse til at beslutte at sende eleverne i en fastlands-folkeskole fremfor at godkende oprettelsen af en filial af en fri grundskole: Det vil altid være en besparelse for kommunen blot at nedlægge folkeskoletilbuddet på øen og samtidig afvise at godkende oprettelsen af en filial af en fri grundskole: altså nedlægge ethvert skoletilbud på småøen.

Da ministeren i sidste ende skal godkende oprettelsen af en filial, finder vi det uhensigtsmæssigt at kommunen som økonomisk partshaver også skal godkende oprettelsen.

Derfor mener vi at kommunernes godkendelsesret skal slettes fra lovforslaget.

- **Kommunen skal betale 100% af taksten for frie grundskoleelever**

I forlængelse af ovenstående finder vi det nødvendigt at påpege, at lovforslaget med bestemmelsen om at *kommunen skal betale 100% af taksten for frie grundskoleelever netop* er indrettet så det **tilskynder** kommunerne til at nedlægge folkeskoletilbuddet på småøerne. Uanset at *kommunen for eleverne i et skoletilbud på en småø skal betale et bidrag til staten svarende til hele det gennemsnitlige driftstilskud pr.*

årselev og bygningstilskud for elever i frie grundskoler, så vil det for de berørte kommuner, der pt. har skoler på småøerne, være en **besparelse**, at nedlægge folkeskoletilbuddet på øen og godkende en friskolefilial i stedet.

Sammenslutningen af Danske Småøer finder dette stærkt bekymrende! Vi ved erfaringsmæssigt at nedlæggelsen af et skoletilbud på en småø har fatale og langtrækkende konsekvenser for hele øens bosætningsudvikling.

Vi begrundet ovenstående bekymring i en sammenligning mellem det gennemsnitlige driftstilskud pr. årselev til friskoler, der ifølge *takstkatalog for finanslov 2015* er på 42.557 kr. (= de 100 %) og kommunernes udgift pr. elev til folkeskolen, der for de pågældende kommuner er som følger (tal fra folkeskolen.dk):

Holbæk:	66.605
Horsens:	62.938
Kalundborg:	65.761
Langeland:	92.541
Lolland:	70.217
Norrdjurs:	63.945
Odder:	67.361
Slagelse:	65.642
Skive:	55.064

(Dette er kommunernes gennemsnitlige tal – det kan med rette forventes at folkeskoletilbuddet på en småø med forholdsmæssigt få elever koster mere pr. elev end kommunens øvrige elever.)

Hvis der skulle være effekt bag denne del af lovforslaget, skulle kommunerne yde et tilskud til den fri grundskole for hver elev i filialen på småøerne svarede til den **samme elevtakst kommunen anfører for sine folkeskoleelever**.

- **Det forudsættes, at de kommunale udgifter til en fri grundskole på småøer kan afholdes inden for udgifterne til at drive en folkeskole.**

Heri ligger et problematisk forhold – hvis en filial af en fri grundskole bliver en succes – dvs. at der kommer stor elevtilgang til skolen, så vil kommunen kunne anføre, at den nu vil være dyrere for kommunen end det tidligere folkeskoletilbud var. Hermed er der indbygget en stopklods for udvikling (f.eks. bosætning) – som lovforslaget netop burde sikre.

Det er i denne forbindelse uklart om kommunen efter oprettelsen stadig (som lovforslaget ser ud nu) har godkendelsesret – altså kan en kommune efter en periode beslutte at nedlægge filialen igen? Dette vil vi i givet fald finde urimeligt.

Desuden er det uklart om dette betyder, at en småø der måtte få tilgang i bosætning af børnefamilier i en sådan grad, at det måtte blive aktuelt at oprette en filial af en fri grundskole, men som ikke allerede har et folkeskoletilbud på øen, med denne begrænsning i lovforslaget *ikke* har mulighed for at oprette en filial af en fri grundskole.

- **Elever på en småø tæller *ikke* med ved beregningen af klasstrinsskravet eller i mindstelevtalskravet for den frie grundskole på fastlandet.**

Vi står uforstående overfor at elever i et skoletilbud på en småø *ikke* tæller med ved beregningen af klasstrinsskravet eller i mindstelevtalskravet for den del af den frie grundskole, der ligger på fastlandet. Jf. §36 d, stk. 6.

Det er ensbetydende med, at man forventer, at den frie grundskole på fastlandet af ren velgørenhed beslutter at oprette en filial på en småø – i en situation hvor kommunen har besluttet at lukke folkeskolens tilbud. Det er urimeligt.

Det hænger desuden meget dårligt sammen med §36 d, stk. 7, samt bemærkningerne til lovforslaget som netop peger på, at der vil være tale om én skole: *Skoletilbuddet vil være en del af skolen på fastlandet, hvilket indebærer, at skolen har én bestyrelse, én skoleleder, fælles mål og planer efter lovens § 1 a og én tilsynsmodel for tilsyn med undervisningen m.v. efter lovens kapitel 3. Såfremt skolen efter lovens § 9 h fratages retten til at være en fri grundskole, omfatter dette derfor også et skoletilbud på en småø. En afgørelse om at fratage en skole statstilskud, jf. §§ 21 og 21 a, omfatter i givet fald også et skoletilbud på en småø, der er en afdeling af skolen.*

Her understreges det, at der vil være tale om én skole. Ydermere er filialen afhængig af om fastlandets skole evt. må lukke, uden at kunne bidrage til at elevtallet opretholdes.

Endvidere taler denne bestemmelse direkte imod *Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser til §36 d, stk. 1*, hvor der står:

*Skoletilbuddet på en småø er ikke en **selvstændig** skole, men **en del af den frie grundskole** på fastlandet, og har dermed samme bestyrelse, samme tilsynsmodel m.v. som skolen på fastlandet. Forældre til børn i et skoletilbud på en småø har således **ganske samme rettigheder** som forældre til børnene i skoledelen på fastlandet, fx i forhold til deltagelse i valg til skolens bestyrelse og beslutninger om tilsynet med skolens virksomhed i friskolelovens §§ 9 og 9 a.*

Vi mener ikke at forældrene – og eleverne - får samme rettigheder, når småøens elever ikke er ligeværdige med fastlandsskolens elever, idet de ikke vægter og tæller med ved beregningen af klassetrinkravet eller i mindstelevtalskravet.

Eleverne i filialen på småøerne skal naturligvis tælles med i fastlandsskolens elevberegninger.

- **Tilføjelse til lovforslaget vedr. elevtal på frie grundskoler på småøerne**

Selvstændige frie grundskoler på småøerne (ikke filialer) bør kunne opnå dispensation for klassetrinkrav og elevtalskrav pga. deres særlige geografiske situation. At drive en friskole på en lille ø er underlagt særlige betingelser. Der er ikke et stort opland at hente børn fra, og det betyder, at det kan være svært at leve op til dels det samlede antal elever, der kræves på skolen som helhed, og dels til klassetrinkravet. På trods af dette kan der sagtens være tale om en økonomisk bæredygtig friskole med stor lokal opbakning på øen – (som eksempelvis i Fur Friskoles tilfælde).

Sammenslutningen af Danske Småøer ønsker derfor, at der i lovforslaget indskrives en mulighed for at ministeren kan **dispensere for klassetrinkrav og elevtalskrav til en *selvstændig* fri grundskole på en småø**, ud fra en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Det vil både give ro for den enkelte ø-friskole til at etablere sig og ro om skolesituationen på den enkelte ø.

- **Fristen for ansøgning den 15. august for oprettelse af filial til det efterfølgende skoleår**

Denne frist er problematisk: Selvstændige skoler på småøerne (pt. Omø og Anholt) er omfattet af §24 stk. 4, som angiver 1. marts som frist for kommunalt varsel for at lukke en skole til det efterfølgende skoleår. Dette varsel harmonerer ikke med at ansøgningen om at være friskolefilial skal være indleveret allerede inden den 15. aug. året før.

Da de fleste af småøernes folkeskoler *ikke* er selvstændige skoler, er de slet ikke omfattet af §24 stk 4 og kan reelt lukkes af kommunen med meget kort varsel.

I begge situationer gælder det, at fristen for at ansøge om at blive filial af en grundskole (15. aug. året før) kan betyde at en småø ikke kan opretholde et skoletilbud på øen i et år - eller mere – hvilket ville være fatalt for ø-skolens overlevelse. Vi formoder, at det netop er denne situation lovforslaget skal forhindre. (Eksempel: en kommune beslutter i efteråret at lukke en folkeskoles afdeling på en småø pr. 1. januar – i dette tilfælde ville det tidligst være muligt at oprette en friskolefilial 1½ år efter, hvis lovforslaget træder i

kraft i den foreslåede form. Indtil da vil man på øen kunne oprette en friskole uden statstilskud for at holde eleverne på øen, men det er kun meget få øer, der vil være i stand til dette.)

Da det drejer sig om meget få mulige sager må denne frist gøres fleksibel eller bortfalde, jf. muligheden for fravigelse ved fusion af frie grundskoler (lovforslagets §36 d, stk. 2, slutning): Fristen i stk. 3 for ansøgning om oprettelse kan fraviges ved fusionsansøgning mellem en fri grundskole på en småø og en fri grundskole på fastlandet.

- **Skoletilbud som afdeling af fri grundskole på småøer for elever bosat på småøen**

I § 36 d står der *Ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan godkende, at en fri grundskole, der modtager statstilskud efter denne lov, uanset bestemmelsen i § 5, stk. 6, 1. pkt., kan oprette et skoletilbud på en af de i § 36 c nævnte småøer for elever bosat på småøen som en afdeling af den frie grundskole.* Sammenslutningen af Danske Småøer mener *ikke*, at skoletilbuddet alene skal være for elever bosat på småøen – ligesom de nuværende folkeskoletilbud også er åbne for andre elever. Der kan være tilfælde hvor et skoletilbud med netop få elever kan være attraktivt for en elev fra fastlandet eller fra en naboø, f.eks. i tilfælde af hvor man har fælles færge – til gavn for både eleven og skoleafdelingen.

- **Tilføjelse vedr. lukning**

I de almindelige bemærkninger står der (2.1.2) Såfremt skolen efter lovens § 9 h fratages retten til at være en fri grundskole, omfatter dette derfor også et skoletilbud på en småø. En afgørelse om at fratage en skole statstilskud, jf. §§ 21 og 21 a, omfatter i givet fald også et skoletilbud på en småø, der er en afdeling af skolen.

Der bør tilføjes: **Filialen på småøen kan herefter evt. søge om optagelse under en anden friskole på fastlandet i kommunen.**

Det er overordentligt vigtigt for de småøer, der stadig har et skoletilbud på øen, at kunne bevare dette tilbud. Det har betydning for både at fastholde den nuværende befolkning og for muligheden for at tiltrække nye beboere. Det er derfor vigtigt, at man fra politisk side strækker sig langt for at bevare muligheden for at gå i skole på en småø. Sammenslutningen af Danske Småøer håber derfor at ovenstående forslag vil komme i betragtning inden lovforslaget vedtages.

Med venlig hilsen

Dorthe Winther

Formand
Sammenslutningen af Danske Småøer
Hov Agre 8, Omø
4230 Skælskør